

Boira lliure

Reportatge novel·lat sobre com es va viure la nit del 23-F a Vic

Aquest dissabte fa 21 anys de l'intent de cop d'estat del 23 de febrer de 1981, el 23-F. La història del cop d'estat s'ha començat a explicar diverses vegades, amb versions més o menys completes. Sempre, però, entrant bona part de la història en els fets del Congrés dels Diputats, de la marzuela o de les diferents casernes que van donar suport al cop en els primers moments. La historiografia local encara no hi ha entrat. Com ha passat

en altres ocasions en tractar-se de fets recents, ha estat el periodisme el que ha obert foc. EL 9 NOU ho fa aquesta vegada mitjançant la fórmula del reportatge novel·lat a partir del testimoni d'alguns dels principals protagonistes de la nit del 23-F a Vic. Al reportatge, fruit de setmanes de treball de recerca del periodista de Tona Xevi Camprubí, s'hi narren alguns fets que ja havien estat explicats amb anterioritat pels seus protagonistes en articles o entre-

vistes, però també d'altres d'inèdits. El conjunt permet fer-se una imatge de com es van viure aquelles 24 hores en què l'encara jove democràcia va veure trontollar les seves bases.

Xevi Camprubí i Pla va néixer a Tona l'11 de setembre de 1965. Estudiant de periodisme a la Universitat Autònoma de Barcelona, ha realitzat estudis a la Universitat de Dublín (1999) i actualment n'està cursant a la Universitat Paris XIII.

“Què dius, ara!”

En començar l'any 1981 la jove democràcia es trobava, de bell nou, amenaçada. Feia ja setmanes, poiser mesos, que l'exèrcit espanyol conspirava en silenci; un silenci, tanmateix, no del tot dissimulat. Des del mes de desembre anterior el diari ultraconservador *El Alcázar* havia donat la veu a un col·lectiu de militars que expressaven el seu malestar pel terrorisme i per l'avanç del desenvolupament autònom. Advertien, sense embuts, de la necessària aplicació d'un *golpe de timón* en el govern del país. A finals de gener, en un context estrany, rodava el cap d'Adolfo Suárez, president del govern espanyol. L'amenaça involucionista semblava apropar-se.

Davant d'unes expectatives tan poc encoratjadores alguns ciutadans mantenien tots els sentits a l'aguait. L'Evarist Pagès, vigatà adoptiu, antic militant de Bandera Roja i aleshores afiliat al PSUC, escoltava, amb interès, les sessions del Congrés dels Diputats a través de la ràdio. Ell, que havia crescut en l'etapa més cruel del franquisme, no es fiava un pèl dels militars i temia que en qualsevol moment es produís un altre 18 de juliol.

A les sis hores i vint-i-dos minuts de la

Narració novel·lada de la nit del 23-F a Vic a partir del testimoni dels seus protagonistes principals

[TEXT: XEVI CAMPRUBI • IL·LUSTRACIÓ: ORIOL MOLAS]

tarda, d'aquell maleït 23 de febrer de 1981, l'imponent bigoti del tinent coronel Antonio Tejero Molina, seguit d'uns dos-cents guàrdies civils, va irrompre al Congrés. En aquells moments es portava a terme la segona votació d'investidura de Leopoldo Calvo-Sotelo, el qual havia d'ésser escollit nou president del govern. L'Evarist Pagès va sentir, perplex, com els trets dels subfusells automàtics perforaven el sostre i empolsaven els caps dels diputats. Fent-se creus del que passava, i amb la sensació de trobar-se davant la fi del món, atemperà els nervis i corregué cap el telèfon.

Irremediablement el dia agonitzava

rebre les teulades, aquell fred dilluns d'hivern, mentre els carrers s'omplien d'atrafegats vianants. Acomodada i feliç, la ciutat no semblava disposada a permetre que res capgirés la seva poblentana, i durant tants segles treballada, particular monotonia. Gairebé ningú, doncs, era conscient del que venia.

Pels volts de dos quarts de set, el telèfon del despatx de l'advocat Ramon Montanyà va sonar insistentment. En despenjar l'aparell la veu de l'Evarist Pagès, sense gairebé poder dissimular un nerviosisme manifest, es va fer sentir a l'altra banda.

“Montanyà, us truco per dir-vos que

al Congrés dels Diputats de Madrid passa alguna cosa grossa. S'han sentit molts trets i la ràdio ha deixat d'emetre. Crec que són els militars...”

Ramon Montanyà, estones advocat, seia davant d'una gran taula de fusta noble. Una gran afició per la pintura era la raó per la qual diferents paisatges a l'oli donaven vida al despatx; un munt de llibres, acomodats en prestatgeries, acabaven d'omplir la resta de les parets. Entre tants papers no hi cabia un petit transistor de manera que, fins aleshores, Montanyà havia restat aliè als obscurs presagis que amenaçaven la nounada democràcia.

Membre fundador de Convergència Democràtica de Catalunya, Ramon Montanyà era alcalde de Vic des de les municipals de 1979: eleccions que, mercès a un pacte amb els partits d'esquerra, tal i com havia succeït en molts altres pobles i ciutats catalanes, havien permès CiU formar govern a l'Ajuntament.

En rebre la notícia de l'assalt al Congrés, l'alcalde, home amb força nervi, va quedar, tot i el seu bagatge polític, tan perplex com l'interlocutor que l'informava. Sens dubte que, històric antifranquista com era, el cor li devia de fer un

salt. La trucada d'aquell militant del PSUC va sorprendre Montanyà; a pesar de la distància ideològica que els separava, Pagès havia cregut convenient prevenir l'afalce del temporal que s'albirava.

—“Què dius, ara!”—, va exclamar Montanyà.

—“Ho he sentit per la ràdio ara mateix. Es sentien crits i trets; després s'ha tallat”

—“Caram!... Escolta, t'agraïxo molt que m'hagis trucat. Mira, et demano un favor: prova de sintonitzar alguna emissora on donin notícies al respecte. Jo ara mateix me'n vaig a l'Ajuntament i des d'allà seguiré en contacte amb tu per si hi ha novetats”

—“Voleu dir?”—, va respondre Pagès amb estranyesa. “Jo més aviat us trucava perquè crec que, en comptes d'anar a l'Ajuntament, el que haurieu de fer, vós i tots els que teniu un càrrec de responsabilitat, seria amagar-vos”

Ramon Montanyà, mig astorat, l'escoltava i el deixava parlar. No s'acabava de creure que la cosa fos tan greu. Conscient, però, que el paper del patró de la nau no era el de fugir espaordit, l'alcalde es va refermar en la intenció d'acudir al lloc on la seva responsabilitat, confiada pel poble, el requeria. Tan bon punt va penjar l'aparell les dues línies de telèfon del despatx van quedar bloquejades. Ignorant les noves trucades, va agafar l'abric i va sortir al carrer.

Un vent de neu glaçava l'aire aquell dilluns mentre, carrer Verdaguier amunt, la nit s'atansava amb un normalitat tossudament avorridora. Amb un pas decidit, Ramon Montanyà va arribar, en menys de cinc minuts, a les portes de l'Ajuntament.

Allà, dret a l'entrada, el sergent Fernando Ruiz, cap de la Policia Municipal, semblava esperar-lo.

—“Buenas tardes”

—“Bona tarda”, va respondre l'alcalde.

Sense aturar-se en Montanyà va enfil·lar les escales cap al despatx de l'alcalde, mentre el corpulent i menys àgil sergent, tres o quatre esglaons enrere, el seguia. En una hora tan tardana les oficines eren tancades, de manera que a l'edifici no hi havia guaire ningú. Una estranya sensació de solitud va envair els dos homes mentre, sense dir paraula, pujaven, un a un, els estrets esglaons de gastada pedra.

La foscor del carrer impedia els vitralls del despatx de l'alcaldeia mostrar el seu peculiar colorit. A canvi, una tènue llum artificial ombrejava, repartides per les quatre parets, les àmplies obres de l'artista vigatà Ramon Torrents Riu: pintures que reproduien passatges de la història de la ciutat com el que l'alcalde vivia aquella tarda.

Solemnement Montanyà va entrar al despatx i es va assegurar a la taula que, com a màxima autoritat de la ciutat, legítimament, encara, li corresponia. El sergent, palplantat, va esperar fora.

Uns segons després, l'alcalde, en veure el sergent a la porta, el va fer passar. Fernando Ruiz va avançar unes passes fins col·locar-se davant la taula mentre Montanyà, aixecant el cap, li encarava la

mirada als ulls. Sense dir paraula, el policia va introduir la mà dins la jaqueta, en un gest evident de voler treure'n alguna cosa. Una lluentor metàl·lica va deixar l'alcalde sense respiració per uns instants.

En un tres i no res el sergent deixà, impàvid, una pistola de gran tamany cautelesament sobre la taula.

—“Què vol dir això, sergent?”

—“Hombre, señor alcalde. Por si usted tuviera necesidad de utilizarla.”

La resposta d'en Montanyà, impertèrrit, va ser immediata. El rebuig davant d'aquell sorprenent oferiment, inequívoc.

—“Escolti'm”, va dir tot fingint. “Segons la darrera informació de què dispo-

lat; si és això el que el preocupa.”

El sergent Ruiz va posar cara de sorpresa

—“Ara bé”, va continuar l'alcalde.

—“Si en un cas extrem aquesta arma s'hagués d'utilitzar, seria vostè el qui ho hauria de fer... Fins i tot per defensar-nos a nosaltres!”

—“Tiene usted toda la razón, señor alcalde.”

El sergent Fernando Ruiz era un bon professional, de manera que no va ser difícil per en Montanyà fer-li entendre que fóra millor que l'arma tornés al lloc d'on, en un gest tan noble com precipitat, havia sortit.

Aquella tarda, tot i trobar-se fora de servei, Ruiz havia corregut cap a l'Ajuntament tan bon punt s'havia assabentat

del segrest dels diputats. En el moment de l'assalt es trobava a casa seva, prop de la plaça Major, escoltant la ràdio. Aleshores, tot agafant el revòlver reglamentari de la Policia Municipal i una pistola del 9 curt, que conservava de l'època en què havia format part de la Guàrdia Civil, el sergent Ruiz s'havia dirigit a l'encontre de l'alcalde per donar-li un cop de mà en la defensa de la democràcia.

La reacció de l'alcalde fou ferma. Davant l'oferiment i disposició del sergent, Montanyà va actuar amb picardia.

—“Sergent, vull encomanar-vos un servei immediat.”

—“Estoy a su disposición, señor alcalde”, va contestar Ruiz.

—“Aneu a la caserna de la Guàrdia Civil a veure com estan les coses. Sobre-tot, parlem amb el capità i que us digui què sap i què pensa fer. Telefoneu-me tan aviat en sabeu alguna cosa.”

Mentrestant, l'Evarist Pagès arribava a l'Ajuntament. La seva consciència de militant compromès el va empenyer a la primera línia de foc. En Pagès estava convençut que calia advertir els regidors del perill que corrien si el cop d'estat, o el què dimonis fos allò de Madrid, tirava endavant.

En entrar a l'edifici unes sorolloses i efusives rialles van arribar a l'orella de l'agosarat militant comunista. A les dependències de la Policia Municipal, a la planta baixa de l'Ajuntament, un grup d'agents semblava celebrar l'infame gesta del tinent coronel Tejero. No tothom, doncs, estava espantat en aquell gris capespre.

Feia només una setmana que, procedent d'Orihuela, José Ferrandiz havia arribat a la ciutat. El 17 de febrer havia substituït Isidoro Aspano al capdavant de la caserna de la Guàrdia Civil de Vic. Natural de Dolores, província d'Alacant, Ferrandiz a voltes parlava valencià, de manera que, aviat, molts el conixerien amb el sobrenom de *el valencià*.

El mateix matí del 23 de febrer, a l'Ajuntament, el capità Ferrandiz s'havia presentat a Ramon Montanyà. La visita no havia anat més enllà del tràmit institucional; l'alcalde i el guàrdia civil havien completat amb el protocol que sol prevaldre en aquestes ocasions. Després d'uns minuts de formalitats els dos homes es van despedir sense sospitar que les circumstàncies els farien retrobar unes hores més tard.

Tot i així, el breu encontre amb el capità Ferrandiz va ser motiu suficient per a què, aquell vespre, immers en els primers moments d'incertesa i desconfiança, en Montanyà pensés que la visita matinal del nou capità i els rumors de tarda que arribaven de Madrid eren una estranya coincidència.

Aquell dilluns a la tarda el capità Ferrandiz havia sortit a fer una volta rutinària. En tornar, prop de les set, els seus subordinats el van informar de la situació tan bon punt va entrar a la caserna. Immediatament es va activar en ell el més elemental sentit del deure. El

capità Ferrandiz tenia molt clar que si allò anava endavant ell, professional com era, es limitaria a complir ordres. La política i la democràcia eren una altra cosa.

Tanmateix, en rebre la visita del sergent de la Policia Municipal, Ferrandiz va creure convenient telefonar a l'alcalde i tranquil·litzar el govern de la ciutat. Així, en Montanyà va saber, per boca del mateix capità, com la Guàrdia Civil de Vic estava molt sorpresa pel que es coïa a Madrid. En aquest sentit, Ferrandiz, segur o no del que deïa, va calmar l'alcalde assegurant-li que la cosa no aniria a més. La Guàrdia Civil, no obstant això, garantiria l'ordre al carrer si algú gosés, amb qualsevol pretext, alterar-lo.

Respectant al màxim l'ordre jeràrquic descendent, a través del qual es mouen les ordres a l'exèrcit, Ferrandiz no va demanar instruccions a cap superior i, en canvi, es va limitar a donar-ne als seus subordinats. Així, tot seguit, va telefonar a la resta de casernes d'Osona que estaven sota la seva jurisdicció i va donar l'ordre a tots els efectius de tancar-se a dins i esperar. De la mateixa manera, a la caserna de Vic, un cop col·locades unes quantes parelles de guàrdies al voltant, per raons òbvies de seguretat, el capità es va disposar a mantenir-se a l'espera del tomb que poguessin donar els esdeveniments.

Durant la nit cap superior es va posar en contacte amb ell, de manera que el capità Ferrandiz no va tenir gaires maldecaps. No seria fins l'endemà que el tinent coronel de la caserna de Manresa el telefonaria per demanar-li si hi havia hagut alguna novetat destacable. En fracassar l'intent de cop d'estat, les coses, a la caserna de la Guàrdia Civil de Vic, seguirien com sempre.

Després de la conversa entre Montanyà i Ferrandiz a l'Ajuntament es respirava un cert optimisme; els arguments del capità havien estat convinents i tranquil·litzadors; en Montanyà, de fet, havia interpretat la trucada del capità com una actitud de disponibilitat.

A l'alcalde, això no obstant, encara li faltava saber la postura del comissari Anselmo Díez, cap de la Policia Nacional de Vic. Els grisos no l'preocupaven tant com la Guàrdia Civil; tot i així, coneixent el tarannà i el caràcter del comissari, l'alcalde havia enviat també el sergent Fernando Ruiz a sondejar la situació.

Prop de les vuit del vespre el comissari Anselmo Díez va telefonar Montanyà. Les seves paraules no mostraven excessiva preocupació.

—“Vaya, parece ser que estamos ante un golpe de Estado con éxito...”, va dir amb sorna Anselmo Díez.

—“Vol dir”, va respondre en Montanyà. “Segons els informes de què dispose això ja està sota control”.

—“No, no, usted se equivocó, señor alcalde”, insistí el comissari. “Parece que la cosa ha triunfado.”

Evidentment, Ramón Montanyà no disposava de cap mena d'informació fi-

del del que passava a Madrid. Tanmateix, intentà confondre el comissari amb arguments falsos. La seguretat de les seves paraules feren dubtar el policia. Tot seguit l'alcalde rematà la feina despendint-se amb autoritat.

—“Agraeixo la seva trucada comissari i, a la vegada, la interpreto com un gest per a manifestar la seva disponibilitat vers l'alcalde d'aquesta ciutat. Moltes gràcies i ja seguirem en contacte pel que calgui.”

Postures aparentment ambigües, com la del comissari Anselmo Díez, o decididament declarades en favor d'un retorn a l'anterior règim no eren inusuals a Vic. Fins i tot, dins mateix de l'edifici de l'Ajuntament es podia copsar aquest esperit. Alguns policies municipals, tot lluint banderetes en la corretja del rellotge, no amagaven les seves simpaties vers la dictadura. Les autoritats locals n'eren perfectament conscients però, amb una democràcia encara aleshores feble, hom s'havia de resignar.

De fet, com a tots els pobles i ciutats, durant la dictadura l'Ajuntament de Vic havia estat dirigit per franquistes; tot i que, molts d'ells, sovint, ho feren per conveniència política. El 1981, però, la majoria dels antics dirigents del Movimiento havien desaparegut de l'escenari, encara que, potser, alguns haurien estat disposats a recuperar el poder en cas de produir-se una involució.

Antoni Sadurní havia format part del Consejo Local del Movimiento des del 1964. El març de 1975 havia estat designat alcalde de Vic, càrrec que havia ocupat fins les eleccions de 1979. Aleshores, en no obtenir els vots suficients per a repetir alcaldia, s'havia retirat de la política.

A en Sadurní, gran aficionat a l'art, la notícia de l'intent de cop d'estat el va sorprendre a casa seva, a la plaça Major, tot pintant. En aquell moment, el primer que li passà pel cap fou la imatge d'una altra guerra civil. A pesar de tot, decidí anar, com feia habitualment, a petar la xerrada al Casino, no gaire lluny d'on vivia. Per a en Sadurní els afers relacionats amb la política eren ja una cosa del passat.

Així, doncs, cinc anys després de la mort del dictador, molts franquistes s'havien reciclat; altres, sense excessiva ostentació, encara somiaven a tornar a un passat que ja ningú volia. Per això, aquella tarda, és possible que alguns destapessin les ampolles de cava. Tanmateix, se les deurién beure a casa.

El dilluns 23, a quarts de vuit del vespre, un jove vigatà de vint-i-un anys passejava pel centre de la ciutat acompanyat per la seva xicota. En passar per davant d'un bar de la plaça Major algú de dins tragué el cap i el cridà.

—“Anglada! Ho has sentit?... Hi ha hagut un cop d'estat!”

Feia una mica més d'un any que Josep Anglada s'havia vinculat a la branca juvenil de l'ultradretana Fuerza Nueva. L'Anglada era jove i llançat, de manera que, ben aviat, molts dels nostàlgics de l'anterior règim li van posar l'ull, i potser la confiança, a sobre.

En rebre aquella notícia, Josep Anglada, sorprès, va canviar de plans: postposà el passeig i decidí marxar cap a casa seva, al carrer de Gurb, per seguir els esdeveniments a través de la ràdio. Pel carrer molts coneguts el saludaven, amb crits i una certa sorna, com si ell també fos protagonista del moment que s'estava vivint.

En aquells dies el delegat de Fuerza Nueva a Vic era en Ramon Boixeda. Per a alguns era fins i tot estrany que un home com ell, nebot del primer republicà vigatà que morí a la Guerra Civil, s'hagués embolicat amb la dreta més recalçant. Molts dels qui el coneixien pensaven que, àvid d'acció i de protagonisme, en Boixeda havia trobat un forat i s'hi havia ficat. Ell, però, estava convençut que feia un servei al seu país.

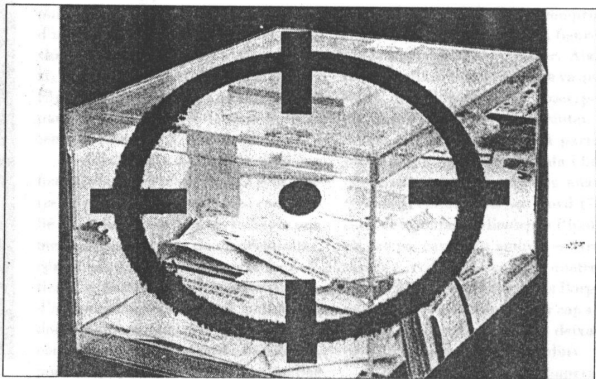
La tarda del cop d'estat en Ramon Boixeda era a casa seva. Feia dies que

mat de prudència, el va calmar. Més tard es trobarien per acabar-ne de parlar en el bar musical que el delegat de Fuerza Nueva regentava.

Per en Boixeda en Josep Anglada era com una mena de cavall desbocat. Aquella nit, però, va aconseguir agafar-lo per la brida.

A quarts de set de la tarda el president estava confortablement assegut en una butaca del seu despatx. A banda i banda el flanquejaven, asseguts en altres butaques, en Just Palma, l'Andreu Rifà i en Josep Solà. Aquests tres osonencs, militants de CDC, havien acudit al Palau de la Generalitat per entrevistar-se amb Jordi Pujol sobre una qüestió interna del partit, referent a Torelló.

Durant els minuts posteriors a l'inici de la reunió el President va atendre unes quantes trucades. De sobte, va rebre un missatge incòmode. Tot seguit, s'aixecà pausadament, es col·locà darrere els tres homes i tot fent un gest per posar-se bé els pantalons, digué:

estavaangoixat: tenia el convenciment que la policia el vigilava; fins i tot, a vegades, pensava que el seguien. Boixeda creia que sospitaven que, amb un cognom tan català, ell era un talp ficat dins Fuerza Nueva.

Incomprensiblement l'angoixa li havia augmentat el dia en què el president Suárez havia dimitit. Per a en Boixeda, la caiguda del president del govern era el veritable cop d'estat que molts temien en aquells dies. El malestar li va durar un mes; just fins el moment en què el tinent coronel Tejero Molina entrà al Congrés disparant al sostre. A en Boixeda li va semblar que allò posava fi a tot l'enrenou del golpe de timón.

Aquella nit, una hora i escaig després del segrest dels diputats, el telèfon de casa en Boixeda va sonar. A l'altra banda del fil en Josep Anglada, una mica esverat, li demanava què estava passant i el que s'havia de fer. Boixeda, ar-

—“Nois, a veure, espereu-vos un moment; sembla que algú ha entrat al Congrés amb una pistola.”

En sentir aquestes paraules els tres osonencs van quedar mig bocabadats. Des d'aquell instant, i al llarg de l'hora i mitja següent, tots tres serien testimonis, com aquell qui no vol la cosa, dels primers moments de tensió viscuts al Palau de la Generalitat el dia 23 de febrer de 1981.

Carme Alcoriza, secretària personal de Jordi Pujol, entrava i sortia del despatx tot deixant, en cada vol, alguna nota sobre la taula. El President, entre tants papers, el telèfon i la ràdio, amb prou feines donava l'abast. Ningú, al Palau, sabia exactament el què passava a Madrid. Després de diferents intents, Pujol, força enutjat, aconseguí contactar amb el delegat del Govern a Catalunya, Josep Melià, el qual es mostrà incomprensiblement desinformat.

[Just Palma, Andreu Rifà i Josep Solà eren reunits amb Jordi Pujol al seu despatx]

De tant en tant, Pujol requeria la presència de Joan Vidal i Gayolà, conseller de Governació, mentre el nom de Tejero començava a córrer de boca en boca. Aleshores, Pujol, visiblement alterat, va trucar Antonio Pascual Galmés, capità general de la IV Regió Militar, per veure què dimonis passava.

Es donava la circumstància que el president Pujol i Pascual Galmés s'havien entrevistat aquell mateix dia amb motiu dels preparatius del Dia de las Fuerzas Armadas; acte que s'havia de celebrar a Barcelona el mes de maig. Quan Pujol va telefonar-lo havien transcorregut molts pocs minuts d'encà que el capità general havia marxat del Palau de la Generalitat. Per aquest motiu, tant en Just Palma com els seus companys havien presenciat, minuts abans de reunir-se amb Pujol, tot una florida desfílada de galons quan Pascual Galmés i el seu seguici havien marxat del despatx presidencial.

A quarts de set de la tarda, doncs, el vigatà Just Palma, president de l'Agrupació Comarcal d'Osona de CDC, s'esquieja trobar-se al despatx del president de la Generalitat de Catalunya. En Pal-

tana de CDC. Tot seguit, conscients que feien més nosa que servei i, els tres convergents d'Osona van abandonar l'edifici.

Abans de deixar Barcelona, però, un petit entrebanc encara els esperava. En entrar al garatge on tenien el cotxe un individu, nostàlgic de l'anterior règim, no va saber o no va voler, en aquelles hores d'incertesa, amagar la seva conformitat.

—“Hombre, ya era hora. Esto no se podía aguantar de ninguna manera. Ya era hora de que pasara esto...”

Sense poder-se mossegar la llengua, en Just Palma li va dir de tot a aquell peculiar personatge i després, sense més, tots tres van agafar el Citroën GS de l'Andreu Rifà i van sortir en direcció a Vic.

Barcelona estava tranquil·la, de manera que en poca estona van aconseguir sortir de la ciutat. Al llarg dels pobles que travessava la carretera N-152 la vida continuava i res era mostra de l'anormalitat que es vivia a Madrid.

Però, en arribar a la pujada de Sant Antoni, prop dels Hostalets de Balenyà, en Just Palma va tenir una mena de revelació. En aquell instant, per primer

del Bosch, a través de Ràdio Popular de València, els militants d'ERC es varen esparverar. Feia una estona que la seu del partit, situada en un pis de la plaça Major, era un traquí constant. Molta gent, simpatitzants i coneguts, s'hi havien acostatat per informar-se sobre el cop. Jaume Portell, secretari local, i un grup de militants buscaven notícies en un vell transistor mentre parlaven d'organitzar un pla d'emergència.

Esquerra Republicana de Catalunya, un dels partits catalans amb més història, havia tingut moltes dificultats per obtenir la legalització en cop reinstaurada la democràcia. En la nova Espanya monàrquica el republicanisme era, fins i tot, una espina més molesta que el comunisme. La delegació d'ERC a Vic s'havia format un any i escaig abans de les municipals de 1979; eleccions en les quals no havia obtingut representació a l'Ajuntament.

Després de rebre la notícia de l'assalt al Congrés ningú, a la seu d'ERC de Vic, sabia ben bé què fer. El ban de Milans del Bosch, semblant al que havia decretat el general Mola el 18 de juliol de 1936, els va resoldre el dubte: la cosa anava de debò. En sintonitzar Ràdio Popular de València els republicans van tómer el pitjor. Convençut que hi hauria represàlies polítiques, Jaume Portell, amb l'ajut d'uns quants companys, va agafar els arxius i els va treure del local. Almenys, així, es salvaria el cap del molts militants. El garatge d'una persona no vinculada al partit i, per tant, lliure de sospita, els va semblar l'amagatall més adequat.

Quaranta anys de dictadura havien ficat la por dins el cos de molta gent. Entre els partits d'esquerres, així com també en la dreta catalanista, hi havia una mena de consciència de clandestinitat, còrreuada durant molts anys de fer política a les esquenes del franquisme. Dins d'aquestes organitzacions polítiques, doncs, tothom tenia clar que en una nit com aquella, calia, al més aviat millor, posar la paperassa del partit en un lloc segur.

D'entre aquests partits, el PSUC era el que tenia el concepte de clandestinitat més assumit. Els comunistes, contra els quals la repressió havia estat especialment dura, tenien la lliçó de la postguerra ben apresada i, per curar-se en salut, disposaven de força recursos per fer front a la il·legalitat i a la persecució.

Per aquest motiu, a Barcelona, el PSUC tenia una mena de comissió militar, coneguda només pels màxims dirigents del partit, la qual estava preparada per afrontar situacions d'alt risc. La comissió militar, formada per una xarxa d'informadors repartits per llocs estratègics com, per exemple, les casernes militars, es va activar immediatament aquella nit amb l'objectiu de donar compte de qualsevol situació estranya. El PSUC tenia, fins i tot, un talp a Capitanía General que informava al partit dels moviments que es produïen en l'entorn d'en Pascual Galmés.

A Vic, durant la nit del 23-F, la majoria dels militants del PSUC també van ser conscients que calia moure's i, a pesar que probablement no disposaven de cap talp enlloc, van apressar-se a recu-

perar velles estratègies de la clandestinitat.

A la plaça Major el pis d'en Quim Capdevila, el delegat del PSUC a la comarca, s'havia omplert de militants una mica esverats. En Capdevila, pastisser de professió, era un històric militant que formava part del Comitè Central del partit. El seu nom estava lligat a la lluita antifranquista des de principis dels anys 70; anys en què va participar en l'Assemblea de Catalunya.

Aquell vespre, un cop va haver parlat amb els seus companys de partit, Capdevila es va dirigir a Barcelona per reunir-se amb el Comitè Central i, des d'allà, analitzar la situació. Abans de marxar, ell i la resta de companys, entre els quals hi havia el regidor Xavier Mercadal i l'Evarist Pagès, van prendre la decisió d'amagar els arxius.

D'aquesta forma, pels volts de les nou del vespre, en Ton Granero, un altre militant del PSUC, creuava les solitàries voltes de la plaça Major per anar al local de la delegació, situat just a l'altre banda. Va apropar el cotxe a la porta de l'escala i, minuts després, omplia el portamafetes amb: tota classe de papers: fotografies, cartrons de militants, resolucions del partit a Barcelona, revistes i documents de l'Assemblea Comarcal. En definitiva, tot el que podia ser compromès, o bé, qualsevol paper on hi figurés un nom, havia de desaparèixer. Així, en pocs minuts, tota la paperassa va quedar llesta, dins d'un parell de capses, per fugir, en mig de la foscor, de la ciutat.

En baixar de la seu del partit, la plaça Major continuava freda i buida. Sense saber ben bé on volia anar, en Granero, conduint el seu Ford Fiesta, sortí de la ciutat en direcció a Ripoll. En els camps, carretera amunt, encara era visible part de la neu caiguda quatre dies abans. Aleshores, en arribar a Borgonyà en Granero va decidir tombar cap a Sant Vicenç de Torelló i allà, tot deixant la carretera, es va ficar bosc endins.

D'aquesta forma, els papers del PSUC, ficats en capses de cartró, van viure unes hores de clandestinitat amagats en un bosc prop de Sant Vicenç; entre matolls d'herba i protegits de la humitat amb un parell de bosses de plàstic per sobre. L'eficàcia de l'amagatall, tot i la improvisació que el moment exigia, va ser absoluta. Un parell de dies després, en tornar a buscar els documents, en Ton Granero trigaria una bona estona a recuperar-los: els havia amagat tan bé que ni ell mateix els trobava. L'encàrrec de salvaguardar la identitat dels militants s'havia acomplert a la perfecció.

Amagar la documentació comprometedora era la primera precaució que, en moments com aquell, tot bon militant havia d'adoptar. Tot i així, pretendre salvaguardar la identitat dels militants en una ciutat tan petita com Vic era, abans que res, una ingenuïtat. A Vic tothom coneixia tothom, de manera que salvar el coll, evitar ésser delatat, era una tasca gairebé inútil. Nogensmenys, la febre d'amagar o cremar papers es va escampar entre la majoria dels partits.

De les formacions polítiques existents a Vic, el Partit del Treball representava l'esquerra més obrerista. A la “ciutat

ma gairebé no podia creure el que veia mentre, davant seu, Jordi Pujol intentava posar ordre a aquell desgavell tot trucant a tort i a dret. Així, tant en Palma com els seus dos acompanyants van poder sentir les converses de Pujol amb, entre altres, l'alcalde de Barcelona, Narcís Serra; amb la socialista Anna Ballethó, la qual havia aconseguit sortir del Congrés, i, per descomptat, amb Marta Ferrusola.

A una hora i escaig d'arribar la notícia de l'intent de cop d'estat el Palau de la Generalitat s'havia omplert de personatges que, poc a poc, havien anat assolint els perillosos paroxismes de la intranquil·litat i de l'angoixa. Aleshores, Lluís Prenafeta, secretari general de la Presidència de la Generalitat, i braç dret de Pujol, en veure els tres visitants, s'hi atansà i els convidà, amablement, a retornar a terres osonenques.

Abans de sortir, Prenafeta va aconsellar Just Palma que fes una trucada a Vic per tal que els arxius del partit fossin amagats. Així, des del Palau de la Generalitat mateix, en Palma va intentar posar-se en contacte amb la delegació viga-

cop, va pensar que la cosa anava de debò. En buscar notícies a la ràdio va comprovar que totes les emissores emetien marxos militars.

—“Andreu”, va exclamar Palma amb disgust. “Ara sí que ho tenim molt mal parat.”

* * *

S se considera como sedición el abandono del trabajo, siendo principales responsables los dirigentes de sindicatos y asociaciones laborales. Artículo quinto. Quedan prohibidas todas las actividades públicas y privadas de todos los partidos políticos, prohibiéndose igualmente las reuniones superiores a cuatro personas, así como la utilización por los mismos de cualquier medio de comunicación social. Artículo sexto. Se establece el toque de queda desde las 21 horas a las 7, pudiendo circular únicamente dos personas como máximo durante el citado plazo de tiempo por la vía pública...”

Aquella tarda, en escoltar la lectura radiofònica del ban del general Milans

dels sants", però, mai havia existit un moviment obrer fort. Potser per aquesta raó, en les eleccions municipals de 1979, el PT no havia aconseguit cap regidoria a l'Ajuntament. Tot i així, dos anys després el partit es mantenia força actiu.

Entre la militància del PT, gent força bregada en la lluita clandestina durant el franquisme, també va córrer la febre d'amagar papers. El 23 de febrer, tan bon punt es va saber la nova, set o vuit militants dels més actius es van trobar al local que el PT i els sindicats del CSUT tenien a la rambla del Carme. Tot eren nervis i força por. En veure que la cosa anava de debò, en Joan Vilaseca, màxim dirigent sindical, no s'hi va pensar gaire. Va agafar tota la documentació comprometedora, principalment llistes d'afiliats i propaganda, i la va portar a l'empresa on treballava. Allà, amagats dins una canonada de la calefacció, els arxius del Partit del Treball van restar-hi un parell de setmanes.

En l'entorn de Convergència Democràtica, tot i no haver-hi una consciència de clandestinitat tan arrelada com en el cas dels comunistes, més d'un militant va pensar també en la necessitat de posar els arxius en un lloc segur.

Així, l'Enric Aguilar, delegat de CDC a Vic, en assabentar-se de l'intent de cop d'estat, va acudir, tan aviat com va poder, al local que el partit tenia al carrer del bisbe Morgades. Sobtat i confús, com gairebé tothom, per la poca informació de la qual es disposava, va decidir trucar a Barcelona.

Sortosament, a la seu central de CDC hi havia un home amb el qual l'Aguilar hi tenia força confiança. En Josep Caminal, encarregat de la Política Municipal i, per tant, habitual interlocutor amb la delegació de Vic, es va posar a l'aparell.

—“Com està la situació?”, va preguntar l'Enric Aguilar.

—“No ho sabem exactament. Les notícies són molt confuses i no hi ha res clar. Tampoc hi ha cap directriu especial del partit sobre el que s'hagi de fer.”

—“Bé”, va continuar l'Aguilar, “potser seria convenient amagar la llista de militants de Vic o qualsevol paper que pugui complicar la vida a algú.”

—“Tu mateix”, va aprovar en Caminal.

Poc després, a la delegació de CDC es va rebre la trucada de Just Palma des del Palau de la Generalitat. En aquell moment, pels volts de les vuit del vespre, l'Enric Aguilar sortia del local amb tota la documentació per disposar-la dins el portaequipatge del seu cotxe. A pesar de la confusió generalitzada, i de la incertesa pel futur de la democràcia, l'Aguilar veia tot aquell enrenou com una peça teatral; com una mena d'astracanada que, igual que en un escenari qualsevol, acabaria desbaratant-se per si mateixa.

Tot i desconèixer el potencial dels col·listes a l'Aguilar li semblava que una involució ja no era possible en aquell moment. Per tant, en lloc de portar els pa-

pers a un lloc recòndit i llunyà, es va limitar a aparcar el cotxe al garatge habitual, amb els papers a dins, i esperar l'endemà. Un cop els núvols es dissiparien la paperassa tornaria al seu lloc.

El consistori de l'Ajuntament de Vic estava format per 21 regidors. Les eleccions municipals de 1979 havien donat 8 regidors a CiU; 8 a l'Entesa Democràtica, coalició formada pel PSC, el PSUC i el PSAN; 4 regidors a la Unió Vigatana Independent i, finalment, un regidor a la UCD. En iniciar-se l'any 1981 la situació política a l'Ajuntament era tensa. El mes de desembre anterior el pacte entre CiU i l'Entesa, gràcies al qual Montanyà havia estat escollit alcalde, s'havia trencat. Les desavinences entre dreta i esquerra havien deixat Montanyà governant en minoria.

El dilluns 23 de febrer, ja entrada la nit, l'Ajuntament de Vic s'anava omplint de regidors. Els principals representants de cada partit, Ramon Roca del PSC, Lluís Solà del PSAN, Xavier Mercadal del PSUC, Josep Riba de l'UVI i Ramon Bellafont de l'UCD van acudir-hi ràpidament. L'ambient que es vivia a la casa de la ciutat era d'una total incertesa i preocupació. A mesura que els regidors arribaven en Ramon Montanyà els posava al corrent de tot el que, fins a aquell moment, es sabia. El fet que el capità de la Guàrdia Civil hagués decidit tancar-se

i esperar era, per a tots, una raó de pes per ser, almenys momentàniament, optimistes.

Malgrat les tensions polítiques inter-dies, davant les notícies de l'intent de cop d'estat els regidors van oblidar les seves disputes i van fer pinya entorn de l'alcalde. Tots tenien la mirada posada en direcció a Madrid. En aquell moment tothom tenia clar que les llibertats fins aleshores aconseguides no es podien perdre.

Passades les nou del vespre pels carrers de Vic no hi circulava gairebé cap cotxe. En Just Palma acabava d'arribar de Barcelona i es dirigia a l'Ajuntament. A l'alcaldia hi va trobar Montanyà parlant amb uns quants regidors. Palma va posar al corrent l'alcalde de la situació viscuda al Palau de la Generalitat i de les consignes que havia rebut. Aleshores, veient que poca cosa es podia fer, va marxar a casa seva.

La sensació d'impotència era intensa i generalitzada. La única cosa que hom podia fer era esperar notícies. Per aquesta raó la ràdio va tenir un paper cabdal aquella nit; la majoria de ciutadans restaven a casa, prop dels transistors, esperant que alguna autoritat els aclarís aquell tripijoc.

Es donava la circumstància que Ramon Bellafont, a més de regidor, era el propietari i director de Ràdio Vic. En aquells moments, però, l'emissora no disposava de gaires mitjans per fer una cobertura informativa i, a banda d'això,

ningú a l'Ajuntament va considerar la possibilitat d'adreçar-se a la població a través de les ones.

Des de l'any 1980, per altra banda, a Vic existia una emissora clandestina, dirigida per un grup de gent vinculada a moviments alternatius diversos. Apuntant-se a la moguda de les ràdios lliures una colla de sindicalistes, llibertaris i alguns ecologistes havien muntat Ràdio Boira Lliure. En un petit local del carrer Montserrat, en Lluís Vivet i en Josep Maria Font enregistraven programes d'un parell d'hores de durada. Després, a la nit, ho emetien a través d'una antena portàtil des d'algun lloc elevat; gairebé sempre des de Sant Marc, prop de Santa Eugènia. A la gent de Boira Lliure l'intent de cop d'estat també els va agafar desprevinguts i com que, de fet, no disposaven de suficient infraestructura, no es van plantejar la possibilitat de fer ús de l'emissora per difondre algun tipus de missatge.

Així, dones, aquell vespre i durant hores, el que més escoltaven els vigatans que romanien al costat de la ràdio eren marxes militars. Una cosa igual succeïa als passadissos de l'Ajuntament on, regidors i militants, formaven grups de conversa seguint criteris d'afinitat política. En gairebé tots els grups algú o altre tenia un petit transistor, de manera que tothom estava pendent de qualsevol novetat.

A tres quarts de deu del vespre, la veu del president de la Generalitat es va fer sentir a través de les ones de RNE.

—“Els fets d'aquesta tarda, correguts principalment a Madrid, obliguen a donar una explicació a tot el poble de Catalunya i a tot el poble espanyol, a fi que mitjançant el coneixement exacte dels fets pugui existir aquesta tan necessària actitud, en aquests moments, que és l'actitud de serenitat...”

A l'Ajuntament tots van fer silenci absolut mentre Jordi Pujol parlava. En trobar-se segregat el govern espanyol, el poder i la responsabilitat de Pujol eren majors; el president de la Generalitat era, aleshores, tot un referent.

—“...tinc l'honor i tinc la satisfacció d'informar a tots els nostres conciutadans, que aquesta tarda he parlat amb el Rei, qui m'ha manifestat la seva absoluta confiança en el bon desenllaç de tots aquests fets, i el seu absolut domini de la situació...”

En notar la seguretat en la veu del president els regidors es van sentir alleugerits. Poc a poc, el semblant de preocupació de totes les cares s'anava transformant fins gairebé desaparèixer. Uns segons després, Pujol rematava el seu discurs.

—“...totes les autoritats catalanes i, per descomptat, per damunt d'elles, el Rei mateix, estan sobre aquest assumpte, s'ocupen d'ell i disposen dels mitjans perquè no sigui més greu, perquè no tingui conseqüències irreparables, perquè l'ordre constitucional a Espanya sigui

ALCALDE

VIC.militars.llibertat .tancs.generalitat.sau. convergència.montan yà.democràcia.psc.roc a.poble.psuc.mercadal psan..solà.poble.guàrd iacivil.catalunya.uvi. riba.ràdio.ued.morts. bellafont.trets.suàrez. tejero.eleccions.mila nsdelbosch.boiralliu re.pujol.poblesdespan ya.roi?.por.

[Antoni Granero va amagar els papers del PSUC en un bosc de Sant Vicenç entre matolls]

plenament garantit, i perquè ràpidament la normalitat política i la tranquil·litat general torni a tot el país".

Acabada la intervenció del president de la Generalitat entre els regidors va haver-hi una sensació de satisfacció generalitzada. Minuts després Pujol repetia el discurs en castellà, el qual, gràcies als potents emissors de RNE, va ser emès per a fora de Catalunya. A partir d'aleshores, gairebé tothom va començar a abandonar l'Ajuntament. Havien estat uns moments de gran tensió i calia acudir al costat de les respectives famílies, les quals, òbviament, també estaven preocupades.

Tothom, a l'Ajuntament, va entendre que si hi havia novetats també es podien seguir des de casa. El temor de veure's obligats a agafar el cotxe i travessar la frontera s'havia esvaït.

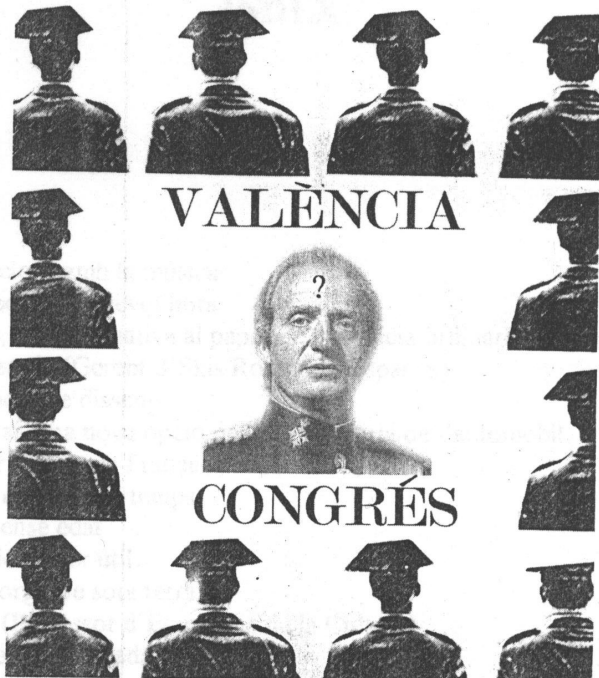
A les onze de la nit no tothom dormia a la ciutat. Els més inquiets romanien, ben deserts, davant del televisor o al costat de la ràdio, pendents del desenllaç de l'intent de cop d'estat. Vic, a l'hivern, en les fredes nits dels dies feiners, acostumava a ser una ciutat solitària; en la nit del 23 de febrer els carrers eren un desert. Fins i tot, la sala de bingo, refugi habitual de noctàmbuls, se'n va ressentir. Tres graus sota zero a l'exterior eren una raó afegida per no sortir de casa.

Al Passeig, tot i el fred, un grup de joves vigatans s'havien reunit al Cafè Vic. Alguns d'ells, com en Toni Coromina i en Quim Portet, formaven part de la Coral Vajillas, un grup compost per una amalgama de hippies i de místics; de músics i d'anarquistes heterogenis, la majoria dels quals s'havien conegut a principis dels anys setanta entre l'Institut Jaume Callís i el col·legi Sant Miquel. El seus referents es trobaven, sobretot, en el moviment estudiantil nord-americà de finals dels seixanta i en les novel·les de Jack Kerouac i de la Beat Generation; en el rock de Jimmy Hendrix i dels Rolling Stones i, per descomptat, en l'ideari del MAIG del 68.

Per a gairebé tots els membres de la Coral Vajillas la política era una cosa que hom no es podia prendre seriosament. Per això, aquesta trepa s'havia guanyat una sòlida reputació a la ciutat com a contestatària; a causa, sobretot, d'organitzar tot sovint unes accions de protesta poc convencionals. Ben aviat, els seus detractors els anomenaren els *contraculturals*.

Aquella nit, assabentats del cop d'estat, els membres més polititzats de la Coral Vajillas van començar a especular. Les apostes eren altes. A quina hora sortiria el Rei per televisió? Aniria vestit de militar? L'intent de cop d'estat, per a tots ells, era un veritable carnestoltes. El Rei, tanmateix, encara trigaria una bona estona a sortir.

Més o menys a la mateixa hora, en un altre punt de la ciutat, Ramon Montanyà es dirigia a casa l'Enric Aguilar. En marxar de l'Ajuntament, l'alcalde havia decidit fer una visita al delegat del partit. Així, l'Aguilar va poder informar en

Montanyà de la conversa telefònica que havia mantingut amb la seu central de CDC. L'alcalde, per la seva banda, li explicà que havia parlat amb la Generalitat aquell vespre. En ambdós casos, no havien rebut més instruccions que les d'esperar i mantenir la calma.

Un cop va haver tranquil·litzat la seva família, en Montanyà va restar a casa de l'Aguilar unes hores. Van sopar una mica i es disposaren a esperar notícies. La televisió emetia una pel·lícula còmica protagonitzada per l'actor nord-americà Bob Hope mentre, amb lletres petites, s'informava d'un imminent missatge del Rei; missatge que mai acabava d'arribar. Les coses, per tant, encara no estaven del tot clares.

A un quart de dues de la matinada, per fi, el rei Juan Carlos apareixia a TVE. Anava vestit amb l'uniforme de capità general de l'Exèrcit de terra i exhibia un posat seriós.

... Ante la situación creada por los sucesos desarrollados en el palacio del Congreso, y para evitar cualquier posible confusión he ordenado a las autoridades civiles y a la Junta de Jefes de Estado Mayor que tomen todas las medidas necesarias para mantener el orden constitucional dentro de la legalidad vigente...

El Rei aparentava a tenir la situació sota control. Per a molta gent, tot i així, el missatge no semblava del tot clar. L'esperat discurs reial, però, posaria fi a gran part de tensió que es vivia aquella nit.

... la Corona, símbolo de la permanencia y unidad de la patria, no puede tolerar, en forma alguna, acciones o actitudes de personas que pretendan interrumpir por la fuerza el proceso democrático que la Constitución votada por el pueblo español determinó en su día a

través de referéndum".

Després del missatge reial va sonar l'himne espanyol. En Ramon Montanyà i l'Enric Aguilar es van mirar sense expressar excessiva alegria. Per a ells el Rei no havia clarificat del tot les coses i, per tant, el futur de la democràcia encara era incert. Impotents davant la situació van decidir esperar l'endemà.

El 24 de febrer de 1981 va començar com gairebé qualsevol altre dia. El missatge de Jordi Pujol eridant a la calma i a la normalitat va tenir l'efecte desitjat entre la població. Els nens, com cada matí, van anar a l'escola.

Durant tot el dia a Vic, com a tot arreu, no es parlava d'altra cosa. Poc després de les dotze del migdia el Congrés dels Diputats era alliberat i, per tant, l'intent de cop d'estat es donava definitivament per fracassat. A Vic, l'assumpte es donaria per conclòs aquell mateix vespre.

A dos quarts de vuit del vespre del dia 24 de febrer, a la Sala Capitalar de l'Ajuntament, es reunia el ple del consistori, amb algunes absències, per celebrar una sessió extraordinària. En l'acte, presidit per l'alcalde Ramon Montanyà, es va llegir i aprovar una proposta de condemna.

Davant els fets ocorreguts el dia d'ahir, que suposen un gravíssim atemptat a les màximes institucions i a l'ordre constitucional, la qual cosa hauria pogut significar la ruptura de la convivència democràtica ciutadana, aquest Ple Consistorial manifesta:

La més enèrgica condemna, d'acord amb el sentiment popular, de l'intent de

cop d'estat, així com reclamar que recaigui el pes de la llei sobre totes aquelles persones responsables dels fets esmentats.

El suport unànim a les institucions bàsiques de la Constitució i especialment al Rei, al Parlament, a la Generalitat i les institucions autonòmiques i als ajuntaments.

La complença a subratllar el comportament serè i responsable dels ciutadans de Vic que en tot moment han demostrat llur respecte per la convivència democràtica.

El govern de la ciutat va acordar enviar telegrams d'adhesió al Rei, al president de la Generalitat, al president del Govern, als presidents del Congrés i del Senat, així com al president del Parlament de Catalunya.

D'aquesta forma, un quart d'hora després s'aixecava la sessió i es donava per acabat aquest episodi; un afer que, en aquell moment, semblava tenir un desenllaç feliç. El temps, malgrat tot, mostraria com l'amenaça al desenvolupament autònom, en forma de llei harmonitzadora, tot just acabava de començar. Però això, companys i companyes, ja són figures d'un altre paner.

FONTS DOCUMENTALS

Aquest reportatge novel·lat sobre la nit del 23-F a Vic ha estat elaborat, gairebé en la seva totalitat, partint del testimoni oral de les persones que es citen a continuació. La bibliografia ha estat utilitzada per contextualitzar i també contrastar aspectes de les versions obtingudes.

Testimonis orals*

Enric AGUILAR (delegat local de CDC); Josep ANGLADA (militant de Fuerza Nueva); Ramon BELLAFONT (regidor d'UDC); Ramon BOIXEDA (delegat local de Fuerza Nueva); Quim CAPDEVILA (delegat local del PSUC); Josep M. FONT (membre de Ràdio Boira Lliure); José FERRANDIZ (capità de la Guàrdia Civil); Antoni GRANERO (militant del PSUC); Ramon MONTANYÀ (alcalde de Vic); Xavier MERCADAL (regidor del PSUC); Evarist PAGÉS (militant del PSUC); Just PALMA (president de l'agrupació comarcal de CDC); Jaume PORTELL (delegat d'ERC); Pere PUIG (secretari de l'alcalde); Josep RIBA (regidor de PUVI); Andreu RIFA (delegat local de CDC a Torelló); Ramon ROCA (regidor del PSC); Fernando RUIZ (sergent de la Policia Municipal); Antoni SADURNÍ (alcalde de Vic entre 1975 i 1979); Lluís SOLÀ (regidor del PSAN); Joan VILASECA (cap de llista del PT el 1979); Santiago VILLALBA (polícia municipal).

* Relació per ordre alfabètic i assenyalant l'ocupació o càrrec l'any 1981.

Bibliografia

ANTICH, J. (1994). *El Virrey*. Barcelona: Planeta.
FARRÀS, A. i CULLELL, P. (1998). *El 23-F a Catalunya*. Barcelona: Planeta.
MACIÀ, M. (1988). *Entre la boira i el desencís. La transició a Vic (1970-1980)*. Barcelona: Edicions.

Hemerografia i Arxius

EL 9 NOU, *El País*, Avui i Arxius de l'Ajuntament de Vic.